

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 98/2020-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a zo sudcov Libora Duľu a Ladislava Duditša (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti INPREGA, a. s., Mlynská 28, Košice, IČO 47 811 498, zastúpenej advokátom JUDr. Martinom Kostrejom, Cyrila a Metoda 3, Michalovce, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6 Co 252/2018 z 3. apríla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť obchodnej spoločnosti INPREGA, a. s., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Obsah ústavnej sťažnosti, sťažnostná argumentácia a návrh rozhodnutia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. mája 2019 doručená ústavná sťažnosť obchodnej spoločnosti INPREGA, a. s., Mlynská 28, Košice, IČO 47 811 498 (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia čl. 46

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 6 Co 252/2018 z 3. apríla 2019 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavná sťažnosť po jej doručení nebola pridelená sudcovi spravodajcovi. Plénum ústavného súdu prijalo 16. októbra 2019 Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“). Podľa čl. X bodu 5 rozvrhu práce veci, ktoré neboli v období od 17. februára 2019 do 16. októbra 2019 pridelené sudcom spravodajcom, boli prerozdelené náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov medzi sudcov menovaných do funkcie 10. októbra 2019. Ústavná sťažnosť bola pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Duditšovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola prejednaná vo IV. senáte ústavného súdu, ktorý pracuje v zložení Miroslav Duriš (predseda senátu), Libor Duľa a Ladislav Duditš (členovia senátu).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) žalobu proti mestu Michalovce, Námestie osloboditeľov 30, Michalovce (ďalej len „žalovaný“), o zaplatenie sumy 36 026,98 € z titulu náhrady za užívanie pozemkov. Okresný súd rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) č. k. 16 C 151/2016-102 zo 16. mája 2018 (ďalej aj „rozsudok okresného súdu“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť sťažovateľke sumu 36 026,98 € s 5,05 % ročným úrokom z omeškania od 5. augusta 2016 do zaplatenia, zároveň sťažovateľke priznal nárok na náhradu všetkých účelne vynaložených trov v konaní proti žalovanému a napokon vylúčil na samostatné konanie vec sp. zn. 11 C 246/2016. Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný, napádajúc ho z dvoch zákonných dôvodov podľa § 365 ods. 1 CSP, a to, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení k odvolaniu poukazovala na to, že žalovaný len namieta porušenie svojich procesných práv vyplývajúcich z čl. 2 CSP

na základe princípu právnej istoty a z toho vyvodzuje, že i keď došlo k splneniu podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, nemôže to byť na úkor vecného posúdenia nároku, ktorý je premlčaný. Poukázala na to, že kontumačný rozsudok je formou osobitného rozhodnutia, ktoré je výsledkom procesnej pasivity žalovaného, ak sú kumulatívne splnené všetky zákonné podmienky uvedené v § 273 CSP, tie však zjavne boli splnené a žalovaný ich ani nenamieta. Sťažovateľka uvádza, že proti rozsudku pre zmeškanie nie je prípustné odvolanie, žalovaný môže podať len návrh na zrušenie rozsudku pre zmeškanie, čo neurobil.

4. Krajský súd napadnutým uznesením zrušil rozsudok okresného súdu č. k. 16 C 151/2016-102 zo 16. mája 2018, citujúc § 356 písm. b) CSP, ktorý vykladá tak, že proti rozsudku pre zmeškanie je prípustné odvolanie, ak neboli splnené podmienky na jeho vydanie. Následne konštatuje nesplnenie podmienky poučiť žalovaného o následkoch v prípade nedostavenia sa na pojednávanie, čo je podľa krajského súdu dôvodom na zrušenie veci. Napadnuté uznesenie krajského súdu považuje sťažovateľka za nezákonné, nespravodlivé a v konečnom dôsledku arbitrárne, nerešpektujúce zákonnú úpravu odvolania. Citované ustanovenie Civilného sporového poriadku vylučuje odvolania proti rozsudku pre zmeškanie okrem jediného dôvodu – ak neboli splnené podmienky na vydanie takého rozhodnutia. Ide o špecifický odvolací dôvod, ktorým možno účinným spôsobom zabrániť zaväzujúcemu účinku rozhodnutia, žiaden iný dôvod neprichádza do úvahy, a to ani tie „všeobecné“ podľa § 365 ods. 1 písm. b) a d) CSP, ktorými žalovaný odôvodňoval podané odvolanie. Krajský súd rozhodol v príkrom rozpore s právnou úpravou odvolania tak, že prípustnosť odvolania proti rozsudku pre zmeškanie si vyložil svojvoľne nad rámec zákona – i v prípade, ak žalovaný odvolací dôvod o nesplnení podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie neuvádza, resp. neuplatňuje. Povinnosťou krajského súdu bolo odvolanie žalovaného odmietnuť, a nie zrušiť rozsudok okresného súdu, a preto došlo k porušeniu ústavou garantovaných základných práv sťažovateľky.

5. Na základe uvedeného sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa Inprega, a.s., so sídlom v Košiciach – Staré Mesto, ul. Mlynská 28, IČO 47 811 498, podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru

o ochrane ľudských práv a základných slobôd, na spravodlivé súdne konanie, uznesením Krajského súdu v Košiciach z 3.4.2019, sp. zn. 6Co/252/2018 porušené bolo.

Ústavný súd ruší uznesenie Krajského súdu v Košiciach z 3.4.2019, sp. zn. 6Co/252/2018 a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Krajský súd Košice je povinný zaplatiť sťažovateľovi INPREGAS, a.s. trovy konania v súlade s ust. § 11 ods. 3 a § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. v sume 1.206,55 EUR (2 úkony právnej služby po 492,93 EUR a 2x režijný paušál po 9,80 EUR + DPH 20%) na účet jej právneho zástupcu JUDr. Martina Kostreja v lehote 30 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

6. Ústavný súd si na účel overenia opodstatnenosti sťažnostných námietok vyžiadal spis okresného súdu sp. zn. 16 C 151/2016, z obsahu ktorého zistil nasledujúce skutočnosti.

7. Na pojednávaní 16. mája 2018 právny zástupca sťažovateľky navrhol, aby okresný súd rozhodol rozsudkom pre zmeškanie, pretože na takýto postup boli podľa neho splnené podmienky. Okresný súd na pojednávaní vyhlásil rozsudok pre zmeškanie č. k. 16 C 151/2016-102 zo 16. mája 2018, ktorý odôvodnil právne odkazom na § 274 CSP a skutkovo takto: „3. Žalovanému bola žaloba doručená 4. 8. 2016, spolu s poučením o tom, že súd môže vydať rozsudok pre zmeškanie. Žalovaný bol vyzvaný, aby sa písomne vyjadril k žalobe. K žalobe sa žalovaný doposiaľ písomne nevyjadril, a na pojednávanie konané dňa 16.5.2018 sa nedostavil, pričom svoju neúčast' neospravedlnil, ani nepožiadaval o odročenie pojednávania, aj keď mu predvolanie bolo doručené dňa 17.3.2018.

4. Súd vzhľadom na vyššie uvedené o žalobe rozhodol podľa cit. § 274 CSP, keďže právny zástupca žalobcu sa na pojednávanie dostavil a navrhol na predmetnom pojednávaní vydanie kontumačného rozsudku, a súd zistil, že boli splnené všetky podmienky pre vydanie takého rozsudku.“

7.1 Vo vzťahu k časti konania o zaplatenie sumy 37 568,56 € s príslušenstvom, ktorá bola pôvodne vedená pod sp. zn. 11 C 246/2016, okresný súd nezistil splnenie všetkých podmienok podľa § 274 CSP a vylúčil ju osobitným výrokom na samostatné konanie.

7.2 Proti rozsudku okresného súdu podal žalovaný včas odvolanie, ktorým rozsudok napadol v celosti z dôvodov podľa § 365 písm. b) a d) CSP. V odvolaní namietal,

že okresný súd rozhodol o nároku, ktorý je premlčaný, a že úhrada za vecné bremeno je jednorazová. Poukázal na ďalšie konania na okresnom súde o nárokoch sťažovateľky a na potrebu naplnenia princípu právnej istoty. Uviedol, že využitie možnosti procesnej kontumácie danej Civilným sporovým poriadkom, keď sa neuplatní právne posúdenie ako také, ale len posúdenie, či sú splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie žalovaného, by nemalo byť na ujmu posúdenia oprávnenosti nároku žalobcu, čo sa týka základu. Navrhol, aby odvolací súd zrušil rozsudok a rozhodol, aby okresný súd v konaní zistil skutkový stav a následne na takom základe rozhodol.

7.3 Krajský súd napadnuté uznesenie v relevantnej časti odôvodnil tak, že odvolanie žalovaného proti rozsudku pre zmeškanie považuje s poukazom na § 356 CSP za prípustné, a pritom prípustnosť zakladajú nesplnené predpoklady na vydanie rozsudku pre zmeškanie a stačí nesplnenie len jedného zo zákonom stanovených predpokladov. Ďalej skúmal splnenie podmienok na rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 CSP a zistil splnenie piatich zo šiestich predpokladov. Ako nesplnenú zistil podmienku vyžadujúcu poučiť žalovaného v predvolaní na pojednávanie o následkoch nedostavenia sa vrátane možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie. Predvolanie žalovaného na pojednávanie, ktoré sa konalo 16. mája 2018, neobsahuje žiadne poučenie o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie, teda ani o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP, a takéto poučenie nevyplýva ani zo žiadnej inej listiny doručovanej žalovanému zo strany súdu. Z toho vyvodil záver, že v danom prípade neboli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP a vzhľadom na to, že napriek tomu súd prvej inštancie vydal rozsudok pre zmeškanie, bolo odvolanie proti rozsudku pre zmeškanie prípustné. Odvolaciemu súdu nezostávala iná možnosť, len rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch I a II podľa § 389 písm. a) a b) CSP zrušiť a vec vrátiť v zmysle § 391 ods. 1 CSP súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

7.4 Okresný súd po zrušení rozsudku a vrátení veci nariadil pojednávanie, ktoré sa uskutočnilo 29. novembra 2019, na ktorom už za prítomnosti obidvoch strán vykonal dokazovanie vo veci samej a vyhlásil rozsudok, ktorým vyhovel žalobe sťažovateľky a priznal jej nárok na náhradu trov konania. Žalovaný podľa zistenia ústavného súdu podal proti rozsudku odvolanie, o ktorom doteraz nebolo rozhodnuté z dôvodu zapožičania spisu ústavnému súdu.

II.

Právomoc ústavného súdu a relevantná právna úprava

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

12. V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania, a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. Podľa ustálenej judikatúry o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

16. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

17. Pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti nie je úlohou ústavného súdu preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie práva s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z postavenia ústavného súdu ako nezávislého

súdneho orgánu ochrany ústavnosti vyplýva, že môže preskúmavať rozhodnutia všeobecných súdov v prípade, ak v konaní, ktoré im predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 5/00, II. ÚS 143/02, III. ÚS 60/04, II. ÚS 83/06).

18. Rešpektujúc judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva, ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre pripomína, že jedným z kľúčových princípov spravodlivého súdneho konania, ako ich garantuje čl. 6 ods. 1 dohovoru, je aj právo na náležité odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Jeho obsahom je právo strany sporu na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti („fairness“) pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (napr. III. ÚS 135/04, III. ÚS 198/05, III. ÚS 34/07). Potreba náležite odôvodniť súdne rozhodnutie je daná tiež vo verejnom záujme, pretože je jednou zo záruk, že výkon spravodlivosti nie je arbitrárny, neprehľadný a že rozhodovanie súdu je kontrolovateľné verejnosťou (IV. ÚS 296/09).

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

19. Podstata ústavnej sťažnosti sťažovateľky spočíva v námietke porušenia jej práva na spravodlivé súdne konanie napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie. Podľa názoru sťažovateľky si pritom svojvoľne vyložil prípustnosť odvolania proti rozsudku pre zmeškanie nad rámec zákona, a to za situácie, že žalovaný odvolací dôvod o nesplnení podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie neuplatňoval.

20. Osobitosť prerokúvanej veci spočíva v tom, že predmetom ústavnej sťažnosti je zrušujúce (teda nemeritórne) rozhodnutie odvolacieho súdu, čo znamená, že súdne konanie pred všeobecným súdom ďalej pokračuje. Ústavný súd pritom v konaniach o ústavnej sťažnosti zásadne preskúmava len také právoplatné rozhodnutia, ktorými sa konanie vo veci

samej skončilo. V konaní, ktoré v čase predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ešte stále prebieha, nemožno uvažovať o splnení tejto požiadavky (IV. ÚS 361/2010).

21. Ústavný súd vo svojej doterajšej rozhodovacej činnosti pripustil výnimky z tejto zásady. Išlo o prípady, keď ešte pred právoplatným skončením celého konania vo veci samej bolo ústavnou sťažnosťou napadnuté právoplatné rozhodnutie, ktorým sa skončila iba určitá časť konania alebo ktorým sa riešila iba určitá parciálna procesná otázka. Podmienkou na pripustenie takejto výnimky však je, že v konkrétnom prípade musí ísť o rozhodnutie, ktoré je spôsobilé výrazne a nezvratným spôsobom zasiahnuť do základných práv alebo slobôd sťažovateľa garantovaných ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou, ako aj to, že námietka ich porušenia sa musí vzťahovať výlučne na dané štádium konania a nebude môcť byť uplatnená neskôr (IV. ÚS 195/2010), prípadne by sa tento negatívny dôsledok musel vzťahovať na výsledok konania a nebolo by ho možné korigovať v ďalšom procesnom postupe alebo v opravných konaniach (IV. ÚS 322/09).

21.1 Ústavný súd v minulosti podrobil ústavnému prieskumu aj kasačné (zrušujúce) uznesenie odvolacieho súdu, v ktorom bola s konečnou platnosťou posudzovaná otázka, či boli splnené podmienky na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Ústavný súd pritom uviedol, že relevantná právna úprava vylučuje, aby táto otázka bola predmetom ďalšieho preskúmania všeobecnými súdmi v rámci následných štádií konania v predmetnej právnej veci. Napadnuté kasačné uznesenie krajského súdu považoval ústavný súd za spôsobilé výrazným a nereparovateľným spôsobom zasiahnuť do sféry ústavou a dohovorom zaručených práv sťažovateľa (IV. ÚS 102/2019).

21.2 Keďže v posudzovanej veci ide o analogickú situáciu, ústavný súd výnimočne pristúpil k preskúmaniu napadnutého (nemeritórneho) uznesenia krajského súdu z pohľadu namietaného porušenia sťažovateľkou označeného základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Posudzoval pritom, či interpretácia ustanovení aplikovaných krajským súdom je ústavne udržateľná.

22. Článok 46 ods. 1 ústavy zaručuje každému právo domáhať sa ochrany svojho práva zákonom ustanoveným postupom pred súdom alebo iným orgánom. Ústavný súd v konštantnej judikatúre zdôraznil, že obsahom tohto práva je právo účastníka, aby sa v jeho

veci rozhodovalo podľa platnej a účinnej právnej normy majúcej svoj základ v právnom poriadku Slovenskej republiky (porov. IV. ÚS 77/02). Súd preto podľa skoršej judikatúry ústavného súdu poruší základné právo zaručené v čl. 46 ods. 1 ústavy vždy vtedy, keď postupuje v rozpore so zákonom upravujúcim konanie pred ním (I. ÚS 26/94).

23. Svojevôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojevôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojevôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012).

23.1 Pojem svojevôle, ktorý vo svojej judikatúre zdôrazňuje ústavný súd, súvisí s rozsahom prieskumnej pôsobnosti ústavného súdu vo vzťahu k právnym (a skutkovým) záverom iných orgánov verejnej moci. Ústavný súd je totiž v zmysle čl. 124 ústavy povolaný na ochranu ústavnosti, nie zákonnosti, preto nie je v prvom rade oprávnený vykladať podústavné právo, ale len sledovať zlučiteľnosť výkladu iných orgánov verejnej moci a postupu, ktorým sa k svojim záverom dopracujú, s ústavou, ústavnými zákonmi a medzinárodnými zmluvami, ktoré majú prednosť pred zákonmi. Nie každú nezákonnosť totiž možno automaticky považovať aj za porušenie ústavnosti (porov. II. ÚS 23/96, č. 6/1997 Zb. ÚS).

24. Posudzujúc ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že krajský súd postupoval správne, keď najprv skúmal splnenie podmienok odvolacieho konania. Prípustnosť odvolania odôvodnil nesplnením predpokladov, resp. procesných podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Skonštatoval, že § 356 písm. b) CSP je výnimkou zo všeobecnej zásady prípustnosti odvolania proti rozsudkom súdu prvej inštancie, ktorá ale nie je absolútna, pretože odvolanie proti rozsudku vydanému takým osobitným postupom je prípustné, ak neboli splnené podmienky na jeho vydanie. Krajský súd vyvodil záver, že prípustnosť odvolania zakladá nesplnenie (čo len) jedného z predpokladov na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Následne skúmal splnenie zákonných podmienok na rozhodnutie rozsudkom pre zmeškanie podľa § 274 CSP a podľa obsahu

spisu zistil, že nebola naplnená podmienka poučenia žalovaného o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie a o možnosti vydania rozsudku pre zmeškanie podľa § 274 CSP. Predvolanie na pojednávanie konané 16. mája 2018 nachádzajúce sa v spise totiž neobsahovalo žiadne poučenie o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie a takéto poučenie nevyplývalo ani z inej listiny doručovanej žalovanému súdom. Krajský súd preto konštatoval nesplnenie procesných podmienok podľa § 274 CSP a zároveň prípustnosť odvolania proti rozsudku pre zmeškanie, čo ho viedlo k zrušeniu rozsudku okresného súdu a vráteniu veci na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

25. Prípustnosť odvolania teda krajský súd vyvodil z nesplnenia jednej z podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, ktorej absenciu sám zistil z obsahu spisu. Pozornosti ústavného súdu neušlo, že rozsudok okresného súdu obsahoval nesprávne formulované poučenie o odvolaní. Namiesto poučenia o odvolaní podľa § 356 CSP je v písomnom vyhotovení rozsudku obsiahnuté iba všeobecné poučenie o odvolaní podľa § 365 ods. 1 CSP, ktoré nekorešponduje s rozsudkom pre zmeškanie. Žalovaný následne uplatnil v odvolaní dva odvolacie dôvody zo všeobecného poučenia.

26. Za takejto situácie ústavný súd nepovažoval interpretáciu aplikovaných ustanovení Civilného sporového poriadku v napadnutom uznesení krajského súdu za ústavne nesúladnú. Krajský súd aplikoval výklad, na základe ktorého preskúmal naplnenie podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, aj keď to žalovaný výslovne nenamietal. Použitie takého výkladu § 356 písm. b) CSP je adekvátne so zreteľom na zjavné nedodržanie jednej z procesných podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie. Ústavný súd tento výklad vníma v kontexte celého konania, teda aj pri zohľadnení spomínaného pochybenia súdu v poučení rozsudku.

27.1 Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia pomerne stručne, ale zrozumiteľne dáva odpoveď na otázku, prečo rozsudok pre zmeškanie zrušil. Odôvodneniu je možné jedine vytknúť, že neobsahuje posúdenie, či odvolacie dôvody žalovaného možno stotožniť s námietkou nesplnenia niektorej z podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, teda ako odvolací súd posúdil obsah odvolania v rámci aplikovanej

právnej normy § 356 písm. b) CSP v spojení s § 274 CSP. Ústavný súd ale konštatuje, že právny záver krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti či svojvôle. To by bolo možné konštatovať len v prípade, ak by sa natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení zákona, že by tým zásadne poprel ich účel a význam (m. m. III. ÚS 264/05, I. ÚS 23/2010).

27.2 Zákonomdarca v § 356 písm. b) CSP zúžil prípustnosť odvolania proti kontumačným rozsudkom na odvolací dôvod nesplnenia podmienok na vydanie takeého rozhodnutia. Svojím obsahom tento dôvod zodpovedá všeobecným odvolacím dôvodom podľa § 365 ods. 1 písm. b) a d) CSP. Absencia osobitného poučenia o následkoch nedostavenia sa na pojednávanie a o možnosti vydať rozsudok pre zmeškanie a následná realizácia procesnej sankcie v podobe kontumačného rozsudku má povahu procesnej vady. Sťažovateľka, riadiac sa nesprávnym poučením o odvolaní, uplatnila práve tieto všeobecné odvolacie dôvody, hoci ich nepodporila zodpovedajúcou argumentáciou. Ak krajský súd za takejto situácie pristúpil k preskúmaniu splnenia podmienok na vydanie rozsudku pre zmeškanie, nemožno to označiť za vybočenie, ktoré by popieralo účel a význam aplikovanej právnej normy takým zásadným spôsobom, že by to znamenalo svojvoľné, teda ústavne neobhájiteľné rozhodnutie. Senát ústavného súdu v napadnutom uznesení krajského súdu nezistil také nedostatky, ktoré by mali za následok zásah do označených práv sťažovateľky.

28. Ústavný súd na záver poukazuje na to, že základné práva na súdnu ochranu sú „výsledkové“, čo znamená, že im musí zodpovedať proces ako celok. Skutočnosť, či napadnuté konanie vykazuje znaky spravodlivého procesu, závisí od celého konania a konečného rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08). Aj z ďalšej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 79/03, I. ÚS 236/03), obdobne ako z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (napr. Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. 6. 2002) vyplýva, že ústavný súd a Európsky súd pre ľudské práva overujú, či konanie posudzované ako celok bolo spravodlivé v zmysle čl. 46 až čl. 50 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru.

29. Z tohto pohľadu sa posudzované konanie v celku javí ako spravodlivé, keďže sťažovateľka mala naďalej zachované právo na spravodlivé konanie, hoci vo výsledku (keďže krajský súd neprijal jej argumentáciu pre odmietnutie odvolania) prišla o možnosť skôr disponovať právoplatným rozhodnutím. Navyše ako ústavný súd z obsahu spisu zistil, okresný súd medzičasom prijal vo veci samej nové rozhodnutie v prospech sťažovateľky, keďže rozsudkom z 29. novembra 2019 jej žalobe vyhovel, zhodne ako v predchádzajúcom zrušenom rozsudku.

30. Keďže ústavný súd nezistil, že by medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením základného práva sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru existovala príčinná súvislosť, ktorá by odôvodňovala reálnu možnosť vyslovenia ich porušenia po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, dospel k záveru, že je potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

31. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľky uplatnených v petite ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu